

โรคผื่นผิวหนังอักเสบ (Eczema)

ศ.พญ.กนกวลัย กุลทันทน์

ผศ.พญ.ปภาพิต ตู้จินดา

ผศ.พญ.ลีนา จุฬาโรจน์มนตรี

พญ.ชนิดา อึ้งอักษรไพโรจน์

สาขาวิชาโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยา

ภาควิชาตจวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล

โรคผื่นผิวหนังอักเสบ (Eczema)

เป็นกลุ่มอาการผิวหนังอักเสบที่มีลักษณะทางพยาธิวิทยาคล้ายๆ กัน คือ

เซลล์ผิวหนังบวมมีน้ำแทรกอยู่ระหว่างเซลล์ผิวหนัง

ทำให้มีลักษณะเป็นโพรงคล้ายฟองน้ำ มีเซลล์เม็ดเลือดขาวมาอยู่รอบ ๆ

หลอดเลือด ลักษณะทางคลินิกที่สำคัญคือ เป็นผื่นแดงคัน ตุ่มแดง

ตุ่มน้ำหรือมีขุยร่วมด้วย แบ่งโรคตามลักษณะทางคลินิกได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเฉียบพลัน

เป็นระยะที่ผิวหนังมีการอักเสบรุนแรงผื่นบวมแดงมากและคัน มีตุ่มแดง ตุ่มน้ำ

บางรายอาจมีน้ำเหลืองไหลซึมออกมา

2. ระยะกึ่งเฉียบพลัน

เป็นระยะที่การอักเสบรุนแรงน้อยลงผื่นแดงคัน มีตุ่มแดง ขุย อาจมีตุ่มน้ำบ้างหรืออาจมีรอยแตกเป็นร่องตื้นๆ

ไม่พบน้ำเหลืองไหลซึมบนผื่น

3. ระยะเรื้อรัง

เป็นระยะที่การอักเสบของผิวหนังเป็นติดต่อกันนาน

ผื่นไม่แดงมาก แต่จะเป็นสีน้ำตาลแดง ผื่นหนา คัน มีขุย

และเห็นร่องผิวหนังชัดเจน การหนาตัวของผิวหนังเกิดจากการแกะเกา

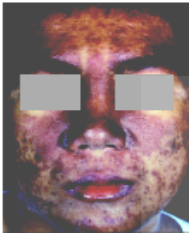

โรคผื่นผิวหนังอักเสบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. โรคผื่นผิวหนังอักเสบที่เกิดจากสาเหตุภายในร่างกายเองแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง (Atopic eczema) มักพบในเด็ก

เด็กเล็กจะมีผื่นที่บริเวณใบหน้า ข้อศอก เด็กโตหรือผู้ใหญ่ผื่นจะอยู่บริเวณข้อพับ ผู้ป่วยบางรายอาจมีภาวะภูมิแพ้ทางจมูก ตา หรือ หอบหืดร่วมด้วย

1.2 ผื่นผิวหนังอักเสบ (Seborrheic dermatitis)

เป็นผื่นแดงคลุมด้วยขุยสีออกขาวเหลือง เป็นในตำแหน่ง ที่มีต่อมไขมันมาก ได้แก่ หนังศีรษะ คิ้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวคิ้ว ร่องจมูก และหลังหู

1.3 ผื่นผิวหนังอักเสบลักษณะกลม (Nummular eczema)

เป็นผื่นแดงรูปร่างกลม ขนาดประมาณ 1.5-2 ซม. คัน เป็นที่แขน ขา ด้านนอก หลังมือ หลังเท้า บางครั้งกระจายไปทั่วตัว โรคมักเรื้อรังเป็นๆ หายๆ

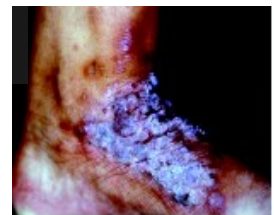

1.4 ผื่นผิวหนังอักเสบชนิดตุ่มน้ำที่ฝ่ามือฝ่าเท้า (Dyshidrotic eczema)

เป็นตุ่มน้ำใสเล็กๆ มองดูเหมือนอยู่ค่อนข้างลึกในผิวหนัง มักเริ่มเป็นที่ ด้านข้างของนิ้ว เมื่อเป็นมากขึ้นจะพบที่ฝ่ามือฝ่าเท้าทั้ง 2 ข้าง คันมาก ต่อมาตุ่มน้ำจะแห้งลง มีขุยและลอกใน 2-3 สัปดาห์ โรคมักจะกลับเป็นซ้ำได้บ่อย

1.5 ผื่นผิวหนังอักเสบเรื้อรังจากการเกาหรือถูไถ (Lichen simplex chronicus)

เป็นผื่นสีน้ำตาลแดงนูนหนาขอบเขตชัดเจน มีขุย เห็นร่องผิวหนัง พบบ่อยที่ข้อเท้า อาจพบที่ต้นคอ ข้อมือ คือบริเวณที่เกาถึง อาการคันเป็นลักษณะเด่น ทำให้ผู้ป่วยแกะเกา ถู ขัดผิวหนังอย่างมาก จนเกิดเป็นปื้นหนา

1.6 ผื่นผิวหนังอักเสบจากภาวะผิวแห้ง (Xerotic eczema) มักเกิดขึ้นในผู้สูงอายุ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่อากาศหนาว เป็นผื่นอักเสบแดงแห้ง มีขุยละเอียด มีรอยแตกเป็นร่องตื้นๆ ตำแหน่งที่พบบ่อยได้แก่ หน้าแข้ง รองลงมาคือที่ต้นขา แขน มือ และลำตัว

1.7 ผื่นผิวหนังอักเสบกลากน้ำนม (Pityriasis alba) มักพบในเด็กและวัยรุ่น รูปร่างของผื่นเป็นวงกลมหรือรี ขอบเขตไม่ชัดเจน สีเดียวกับผิว หรือสีออกขาวเล็กน้อย อาจมีขุยบางละเอียดขนาด 1-2 มม. ที่แฉก แขน บางครั้งพบหลายผื่น มักเป็นๆ หายๆ อาจเป็นอาการแสดงอย่างหนึ่ง ของภาวะภูมิแพ้

1.8 ผื่นผิวหนังอักเสบจากภาวะเส้นเลือดขาด (Stasis eczema)

ผู้ป่วยมักมีเส้นเลือดขาดที่ขามาเป็นเวลานาน จนมีขาบวม ผื่นที่หลังเท้าและข้อเท้ามีสีน้ำตาล ต่อมาจะพบผื่นแดงคันมีขุย มักเป็นที่เนื้อข้อเท้าด้านใน รายที่เป็นมากอาจเกิดแผลร่วมด้วย

2. โรคผิวหนังอักเสบที่เกิดจากสาเหตุภายนอกร่างกาย

2.1 ผื่นระคายสัมผัส (Irritant contact dermatitis)

เกิดจากการสัมผัสกับสารพิษหรือสารระคายเคืองผิวหนัง

2.2 ผื่นแพ้สัมผัส (Allergic contact dermatitis)

เกิดจากการที่ผิวหนังสัมผัสกับสารที่บุคคลนั้นแพ้ เช่น นิเกิล ยาง เครื่องหอม

หลักการรักษาโรคผิวหนังอักเสบ

การรักษาขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยโรคที่ถูกต้องและมุ่งหาสาเหตุให้พบ แล้วกำจัดหรือหลีกเลี่ยงสาเหตุเหล่านั้น การรักษาด้วยยาเป็นเพียงการระงับอาการ และขึ้นอยู่กับระยะของโรค ดังนี้

1. ระยะเฉียบพลัน

- ประคบผื่นด้วยน้ำเกลือหรือน้ำยา Burow's เป็นการชะล้างน้ำเหลืองที่ไหลซึมหรือที่เริ่มแห้งกรังออกไป ช่วยให้ผื่นแห้งลง
- เมื่อผื่นแห้งแล้ว เริ่มใช้ยาทาประเภทสเตียรอยด์ การเลือกใช้ยาทาประเภทนี้ ขึ้นกับอายุของผู้ป่วย ตำแหน่งของผื่น ลักษณะของผื่นและระยะของโรค
- ใช้ยาปฏิชีวนะ เมื่อมีการติดเชื้อแบคทีเรียซ้ำซ้อน
- ใช้ยาด้านฮิสตามีนชนิดรับประทาน ลดอาการคัน

2. ระยะกึ่งเฉียบพลัน

- ยาทาประเภทสเตียรอยด์ โดยทั่วไปใช้ขนาดความแรงปานกลาง
- รับประทานยาด้านฮิสตามีน ถ้ามีอาการคันมาก

3. ระยะเรื้อรัง

- ยาทาประเภทสเตียรอยด์ ความแรงปานกลางถึงแรงมาก
- รับประทานยาด้านฮิสตามีน
- แนะนำให้ผู้ป่วยสังเกตว่า ปัจจัยแวดล้อมใดที่ทำให้โรคกำเริบ เพื่อจะได้หลีกเลี่ยง
- หลีกเลี่ยงการแกะเกาผิวหนังเพราะจะทำให้โรคเป็นมากขึ้น